

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1964

Vyhlášené: 07.03.1964 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.1966 do: 24.01.1966

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

42

VYHLÁŠKA

vlády Československej socialistickej republiky a Ústrednej rady odborov

z 26. februára 1964

o závodnom stravovaní

Základným poslaním závodného stravovania je zabezpečiť v súvislosti s prácou v zamestnaní pracujúcim stravu, ktorá zodpovedá zásadám správnej výživy a svojím zložením a množstvom pomáha obnove pracovnej sily a upevneniu zdravia pracujúcich. Riadením závodného stravovania hospodárskymi a ostatnými organizáciami a základnými organizáciami Revolučného odborového hnutia je zabezpečený bezprostredný vplyv pracujúcich na správu a kontrolu závodného stravovania, a tým sa vytvárajú predpoklady pre zvyšovanie jeho úrovne. Vláda Československej socialistickej republiky spoločne s Ústrednou radou odborov ustanovuje:

ČASŤ I

Organizácia závodného stravovania

§ 1

Zriadenie, zmeny a zrušenie závodných jedální, kantín a pomocných hospodárstiev

(1) Závodné jedálne, kantíny-bufety (ďalej len „kantíny“) a pomocné hospodárstva zriaďujú a majú v prevádzke hospodárske organizácie, osobitné rozpočtové, rozpočtové a iné organizácie (ďalej len „organizácie“) a zabezpečujú plánovité rozširovanie ich kapacity a rozvoj ich služieb.

(2) Závodné jedálne, kantíny a pomocné hospodárstva sa zriaďujú na návrh závodného výboru základnej organizácie Revolučného odborového hnutia (ďalej len „závodný výbor“) po vyjadrení okresného národného výboru a so súhlasom okresnej odborovej rady.

(3) Závodnými jedálňami sa rozumejú:

a) Samostatné závodné jedálne s prípravou a výdajom jedál (včítane diétnych jedál) pre vlastných pracovníkov.

Samostatné závodné jedálne tiež na základe písomnej zmluvy medzi príslušnými organizáciami, uzavretej so súhlasom príslušných závodných výborov, zabezpečujú prípravu jedál pre stravníkov z organizácií, ktoré si zriadili len jedálne bez prípravy jedál, alebo prijímajú stravníkov z iných organizácií, v ktorých nie je z vážnych dôvodov závodná jedáleň zriadená. Ak ide len o stravovanie jednotlivých osôb, stačí súhlas príslušných organizácií a závodných výborov. Ak nedôjde medzi organizáciami k dohode, rieši rozpory okresná odborová rada po vyjadrení okresného národného výboru.

b) Združené závodné jedálne s prípravou a výdajom jedál (včítane diétnych jedál).

Združené závodné jedálne zriaďujú organizácia na základe písomnej zmluvy, v ktorej sa určí, ktorá z organizácií bude združenú závodnú jedáleň mať v prevádzke. Prevádzateľom závodnej jedálne môže byť aj miestny národný výbor.

c) Jedálne bez prípravy jedál a s ich dovozom z iných závodných jedální.

(4) Zariadenia uvedené v odseku 1 majú v hospodárskych organizáciách a osobitných rozpočtových organizáciách charakter pridruženého hospodárstva a v rozpočtových organizáciách charakter vedľajšieho hospodárstva.

(5) Pri zrušení závodnej jedálne, kantíny alebo pomocného hospodárstva alebo pri podstatnej zmene ich prevádzky (napríklad pri dočasnom vyradení z prevádzky) postupuje sa obdobne ako pri ich zriaďovaní. Orgány uvedené v odseku 2 rozhodujú aj o prevode stravníkov do iných závodných jedální.

ČASŤ II

Účasť na závodnom stravovaní

§ 2

Stravovanie v závodnej jedálni

(1) Stravovania v závodnej jedálni sa môžu zúčastniť:

- a) pracovníci organizácie, v ktorej je zriadená závodná jedáleň, učni, domácki robotníci a ďalej študujúci, žiaci a vedeckí aspiranti po čas práce v organizácii;
- b) pracovníci organizácie, v ktorej nie je zriadená závodná jedáleň, učni, domácki robotníci a ďalej študujúci, žiaci a vedeckí aspiranti po čas práce v tejto organizácii;
- c) pracujúci v čase pracovnej neschopnosti, materskej dovolenky a dovolenky;
- d) ak nemá organizácia vo vlastnej závodnej jedálni diétne stravovanie vhodné pre druh ochorenia pracovníka a pracovník sa musí stravovať v najbližšej cudzej závodnej jedálni s vhodným diétnym stravovaním, netreba jej súhlas ani súhlas závodného výboru.

(2) Ďalej sa môžu v závodných jedálňach stravovať len so súhlasom organizácie, ktorá závodnú jedáleň má v prevádzke, a so súhlasom príslušného závodného výboru

- a) študujúci, pre ktorých nie je zriadená v ich školách ani v najbližšom okolí školská jedáleň (menza),
- b) funkcionári a pracovníci organizácií na pracovných cestách,
- c) dôchodcovia, ktorí nebývajú v domovoch dôchodcov alebo pre ktorých nie je zriadená v blízkosti ich bydliska osobitná jedáleň pre spoločné stravovanie dôchodcov,
- d) rodinní príslušníci pracovníkov organizácie.

(3) Závodné jedálne pre skvalitnenie služieb môžu vyvárať výberové jedlá.

§ 3

Materiálové normy

(1) Závodná jedáleň sa spravuje pri príprave jedál materiálovými normami, ktoré ustanoví Ústredná rada odborov v spolupráci s Ministerstvom vnútorného obchodu a Ministerstvom zdravotníctva pre jednotlivé skupiny jedál.

(2) Pre základné jedlá platia základné materiálové normy:

norma A pre I. cenovú skupinu,

norma B pre II. cenovú skupinu,

norma C pre III. cenovú skupinu,

norma pre nočné smeny.

(3) Pre diétne jedlá platia normy diétnych jedál verejného stravovania.

(4) Pre výberové jedlá platia normy jedál verejného stravovania.

§ 4 **Ceny jedál**

(1) Stravníci platia za jedlá podľa základných materiálových noriem pre závodné stravovanie tieto ceny za jedno základné jedlo:

I. cenovej skupiny Kčs 3,90

II. cenovej skupiny Kčs 4,70

III. cenovej skupiny Kčs 5,90.

(2) Stravníci platia za jedlá pripravené podľa noriem pre nočné smeny Kčs 3,90.

(3) Stravníci platia za diétne jedlá pripravené podľa noriem pre diétne stravovanie tieto ceny za jedno jedlo:

žalúdočná šetriaca	Kčs 5,40
žalúdočná dráždivá	Kčs 5,40
protisklerotická	Kčs 5,10
žlčníková	Kčs 5,40
pečeňová	Kčs 5,40
bezpurínová	Kčs 5,10
redukčná	Kčs 4,60
diabetická	Kčs 6,30
neslaná	Kčs 4,60
výživná	Kčs 6,50.

(4) Ak je zavedená obsluha pri stoloch, zvyšujú sa ceny pri každom podanom jedle (v odseku 1, 2 a 3) o Kčs 0,10.

(5) Stravníci uvedení v § 2 odseku 2 a) - d) priplácajú k cenám jedál sumu zodpovedajúcu pomernému dielu úhrady odpisov základných prostriedkov a nákladov na služby poskytované bez náhrady.

(6) Ceny výberových jedál a výrobkov studenej kuchyne sa účtujú v najnižšej cenovej skupine podľa príslušných cenníkov pre verejné stravovanie.

(7) Závodný výbor po predchádzajúcom prerokovaní na schôdzi stravníkov určí, v ktorých cenových skupinách základných jedál bude závodná jedáleň vyrábať.

ČASŤ III **Finančné a hmotné zabezpečenie**

§ 5

(1) Organizácia plánuje a zabezpečuje v súlade s platnými mzdovými predpismi a normami a podľa metodických pokynov Štátnej plánovacej komisie počet pracovníkov, mzdový fond a osobné

náklady mimo mzdového fondu, ďalej plánuje a zabezpečuje podľa metodických pokynov Štátnej plánovacej komisie potrebné investície a generálne opravy, ako aj všetky prostriedky pre údržbu závodnej jedálne. Financovanie závodných jedální upravujú osobitné predpisy Ministerstva financií.

(2) Pri investičnej výstavbe nových podnikov je povinnosťou príslušných investorov zabezpečiť v pláne financovania výstavby závodných jedální potrebné kapacity a vybavenie.

(3) Odpisy zo základných prostriedkov používaných závodnou jedálňou v hospodárskej a osobitnej rozpočtovej organizácii sú súčasťou vlastných nákladov organizácie.

(4) Organizácia, v ktorej je závodná jedáleň zriadená, poskytuje bez náhrady závodnej jedálni miestnosti, vykurovanie, elektrinu, plyn, paru, vodu a podľa potreby i dopravné prostriedky včítane pohonných hmôt, platu vodiča a závozníka pre dopravu zásob a jedál na pracovisko.

(5) Organizácia uhradzuje bežné opravy budov slúžiacich výhradne na účely závodného stravovania, s výnimkou bežných opráv miestností.

(6) Organizácie, pracovníci ktorých sa stravujú v cudzej závodnej jedálni na základe zmluvy alebo len so súhlasom svojej organizácie a závodného výboru, alebo pracovníci ktorých sa diétne stravujú v najbližšej cudzej závodnej jedálni, sú povinné uhradiť mesačne organizáciám, ktoré jedálne majú v prevádzke, pomerný diel odpisov základných prostriedkov a nákladov na služby poskytované bez náhrady podľa odseku 4 a 5. Výška úhrady je súčasťou zmluvy medzi organizáciami a môže sa určiť paušálom.

(7) Spôsob a výšku náhrady časti nákladov spojených s prípravou jedál pre dôchodcov a študujúcich určí Ústredná rada odborov po dohode so Štátnym úradom sociálneho zabezpečenia a s Ministerstvom školstva a kultúry.

(8) Pri združenej závodnej jedálni poskytujú príslušné organizácie podľa zmluvy pomerný diel úhrady nákladov na základné prostriedky, pomerný diel odpisov základných prostriedkov a nákladov na služby poskytované bez náhrady tej organizácii, ktorá závodnú jedáleň má v prevádzke.

(9) Organizácia, ktorá zriadila jedáleň bez prípravy jedál, vybavuje ju potrebným zariadením a udržiava ju v riadnom stave. Uhradzuje aj náklady na služby poskytované bez náhrady podľa odseku 4 a 5.

ČASŤ IV

Zásobovanie a prevádzka

§ 6

Zásobovanie

Dodávky tovaru pre závodnú jedáleň zabezpečuje organizácia priamo u dodávateľov v rámci plánu maloobchodného obratu. Pri nákupe tovaru má organizácia nárok na maloobchodné zrážky, ktoré možno použiť len na úhradu osobnej a vecnej réžie spojenej s prevádzkou závodnej jedálne.

§ 7

Príprava jedál

(1) Pri príprave jedál sa závodná jedáleň spravuje výrobným plánom, ktorý zostavuje denne na základe jedálneho lístku a počtu predplatených druhov jedál. Podľa týchto podkladov a podľa materiálových noriem sa vykonáva výpočet potreby surovín a ich výdaj zo skladu.

(2) Jedálny lístok zostavuje vedúci závodnej jedálne a vedúci kuchár za účasti členov komisie stravníkov a lekára (diétnej inštruktorky) vždy na týždeň dopredu, a to zvlášť pre základné jedlá, diétne jedlá a pre výberové jedlá.

(3) Závodná jedáleň môže podľa potreby a prevádzkových podmienok po dohode s komisiou stravníkov zaviesť stravovanie aj vo viacerých cenových skupinách. V každej cenovej skupine pripravuje najmenej dva druhy základných jedál.

(4) Závodná jedáleň si môže po dohode s komisiou stravníkov zvoliť pre výrobu polievok a príloh ktorúkoľvek materiálovú normu.

(5) Základné druhy surovín tvoriace hlavné zložky jedla a ich množstvá uvedené v materiálových normách sú záväzné, s výnimkou uvedenou v § 8 odsek 3.

§ 8

Spotreba potravín

(1) Pre spotrebu potravín na jedno jedlo podľa materiálových noriem a pre jednotlivé cenové skupiny závodného stravovania ustanovujú sa tieto priemerné ročné finančné limity:

a) pri základných jedlách:

	Priemerný ročný finančný limit na jedno jedlo v maloobchodných cenách Kčs
I. cenová skupina	3,15
II. cenová skupina	3,95
III. cenová skupina	5,15
pre nočné smeny	3,15

b) pri diétnych jedlách: Kčs

	Priemerný ročný finančný limit na jedno jedlo v maloobchodných cenách Kčs
žalúdočná šetriaca	4,65
žalúdočná dráždivá	4,65
protisklerotická	4,35
žlčníková	4,65
pečeňová	4,65
bezpurinová	4,35
redukčná	3,85
diabetická	5,55
neslaná	3,85
výživná	5,75.

(2) V rámci priemerného ročného finančného limitu spotreby potravín môže závodná jedáleň po dohode s komisiou stravníkov upravovať spotrebu potravín pre jednotlivé obdobia podľa sezónneho zásobovania. Čerpanie finančného limitu musí sledovať závodná jedáleň denne. Určený priemerný ročný finančný limit je záväzný s výnimkou uvedenou odseku 3.

(3) Výsledky pomocných hospodárstiev, t. j. surovinové i finančné výťažky, finančné alebo surovinové hodnoty, získané za výrobky vyprodukované v pomocnom hospodárstve a z predaja odpadkov zo závodnej jedálne, použije závodná jedáleň v prospech závodného stravovania na spestrenie jedálneho lístka a na prípadné zvyšovania dávok alebo na zámenu potravín určených základnými materiálovými normami. Priemerný ročný finančný limit potravín možno prekročiť o celkovú sumu rozdielu medzi obstarávacími nákladmi na potraviny a ich maloobchodnými cenami. Toto ustanovenie sa netýka výberového stravovania.

§ 9

Prevádzka závodných jedální

(1) Závodná jedáleň podáva jedlá predovšetkým na predplatné. Najkratší čas predplatného je jeden týždeň a najdlhší jeden mesiac. Okrem toho predáva jednotlivé obedy a večere deň vopred len stravníkom s nepravidelnou prítomnosťou v práci zo služobných dôvodov. Určitý počet straveniek môže sa predávať i v deň výdaja jedál. Tento počet jedál a cenovú skupinu určí vedenie organizácie spoločne so závodným výborom na odporúčanie vedúceho závodnej jedálne a komisie stravníkov. Závodná jedáleň vracia predplatné, ak odhlási stravník predplatené jedlo deň vopred, v naliehavých prípadoch najneskôr do určenej hodiny dňa, keď je stravenka platná. Hodinu určí vedenie organizácie spolu so závodným výborom na odporúčanie vedúceho závodnej jedálne a komisie stravníkov s prihliadnutím na možnosti kontroly. Vedenie organizácie zodpovedá za správne uplatňovanie ustanovení.

(2) Predplatné lístky sú prísne zúčtovateľným dokladom. Preto sa musí viesť denná evidencia o predaných, nepredaných i vrátených predplatných lístkoch.

(3) Jedlá sa vydávajú na predplatné lístky s dátumom a označením závodnej jedálne. Kontrola počtu vydaných pokrmov sa vykonáva denne; podkladom sú predplatné lístky odovzdané stravníkmi.

(4) Závodná jedáleň je povinná zabezpečiť predaj príloh a doplnkov k jedlám navyše za ceny v najnižšej cenovej skupine podľa príslušného cenníka pre verejné stravovanie.

§ 10

Prevádzka kantín

(1) Kantína je povinná mať na sklade sortiment tovaru určený príslušnými predpismi.

(2) Tovar v kantínach podľa určeného sortimentu sa predáva za platné maloobchodné ceny. V kantíne musí byť na nazretie cenník maloobchodných cien predávaného tovaru.

Odvody tržieb a spôsob evidencie zásob sa spravujú predpismi pre prácu závodov verejného stravovania.*)

Vystavený tovar musí byť označený cenami, vážený alebo meraný v čistej váhe a správnej miere.

(3) Maloobchodné zrážky v kantíne sa používajú na úhradu osobnej a vecnej réžie spojenej s prevádzkou kantíny a závodnej jedálne. Nesmú sa použiť na úhradu nákladov na pomocné hospodárstvo a na zvýšenie určených finančných limitov spotreby potravín.

(4) O finančnom a hmotnom zabezpečení zásobovania a kontrole kantín platia obdobne § 5, 6 a 17 tejto vyhlášky.

§ 11**Čas podávania jedál a prevádzkový čas**

Čas podávania jedál v závodných jedálňach a prevádzkový čas v kantínach sa prispôbuje pracovnému času alebo pracovným smenám pracovníkov organizácie; vedenie organizácie určí tieto časy po dohode so závodným výborom s prihliadnutím na maximálne využitie fondu pracovného času a odstránenie stratových časov.

§ 12**Predaj nápojov**

V závodných jedálňach a kantínach sa predávajú nealkoholické nápoje a pivo 7° a 8°. Predaj piva vyššej stupňovitosti, liehovín a iných alkoholických nápojov je zakázaný.

§ 13**Pomocné hospodárstvo závodných jedální**

(1) Pre zlepšenie závodného stravovania organizácia zriaďuje a má v prevádzke pomocné hospodárstvo po schválení príslušným okresným hygienikom.

(2) Organizácia poskytuje pre prevádzku pomocného hospodárstva priestor, základné prostriedky (fondy) a potrebné zariadenia.

(3) V pomocnom hospodárstve sa môže pestovať zelenina a ovocie, chovať hydina, produkovať vlastné krmivo, môžu sa vykrmovať ošípané a pod. Na výkrm ošípaných a chov hydiny sa použijú predovšetkým odpadky potravín a krmivo z vlastnej produkcie pomocných hospodárstiev.

(4) Organizácia môže uzavrieť zmluvu s jednotným roľníckym družstvom alebo iným poľnohospodárskym závodom o využití odpadkov zo závodnej jedálne za protidodávku bravčového mäsa alebo iných poľnohospodárskych produktov (včítane finančnej úhrady), pokiaľ nebudú vybudované v krajoch špecializované závody na spracovanie odpadkov alebo pokiaľ okresné národné výbory neurčia záväzný obvod pre zber odpadkov v príslušnom okrese.

(5) O prevádzke a hospodárení pomocného hospodárstva sa vedie evidencia oddelene od hospodárenia jedálne tak, aby sa získal prehľad o stavoch hospodárskeho zvieratstva, o prírastkoch za sledované obdobie, o celkovej produkcii a o nákladoch pomocného hospodárstva.

§ 14**Zdravotnícke a bezpečnostné predpisy**

Prevádzkové miestnosti, ich vybavenie a prevádzka závodných jedální, kantín a pomocných hospodárstiev musí zodpovedať príslušným zdravotníckym (najmä hygienickým) a bezpečnostným predpisom.

ČASŤ V**Pracovníci závodných jedální****§ 15****Počet pracovníkov**

Počet pracovníkov pre závodné stravovanie určí príslušná organizácia po dohode so závodným výborom v rámci svojho plánu práce s prihliadnutím na plán výroby jedál, smennosť prevádzky, technické vybavenie a umiestnenie závodnej jedálne a kantíny, na rozsah pomocného hospodárstva a na celkové úlohy závodného stravovania.

ČASŤ VI

Hospodárenie a kontrola

§ 16

Hospodárenie

(1) Hospodárenie závodných jedální má byť vyrovnané.

(2) Zrušený od 1. 1. 1966.

(3) Ak vznikne z hospodárenia závodnej jedálne (včítane kantín) strata, ktorá nebola zavinená, je v hospodárskych a osobitných rozpočtových organizáciách stratou z inej realizácie. V rozpočtových organizáciách uhradí stratu rozpočtová organizácia, v ktorej je závodná jedáleň zriadená.

(4) Ak vzniknú v rôznych závodných jedálňach a kantínach tej istej organizácie zisky a straty, vzájomne sa v rámci organizácie kompenzujú.

§ 17

Kontrola

Kontrolu činnosti a hospodárenia závodného stravovania vykonáva podľa príslušných predpisov organizácia, ktorá ho má v prevádzke, odborové orgány všetkých stupňov, národné výbory a orgány štátnej obchodnej inšpekcie.

ČASŤ VII

Metodické riadenie

§ 18

(1) Centrálné metodické riadenie závodného stravovania v spoločných základných otázkach je zverené Ústrednej rade odborov.

(2) Úlohy odborových orgánov a rozsah účasti stravníkov na riadení, správe a kontrole závodného stravovania určí Ústredná rada odborov.

ČASŤ VIII

Rozsah platnosti

§ 19

(1) Táto vyhláška sa vzťahuje na závodné jedálne, kantíny a pomocné hospodárstva s výnimkou týchto zariadení v úseku Ministerstva národnej obrany a ozbrojených síl Ministerstva vnútra; pre zariadenia v týchto úsekoch, pokiaľ sa v nich stravujú celkom alebo prevažne civilní zamestnanci, platia však ustanovenia tejto vyhlášky v rozsahu, ktorý určí Ústredná rada odborov po dohode s ministerstvami národnej obrany a vnútra.

(2) Vyhláška sa ďalej nevzťahuje na: jedálne jednotných roľníckych družstiev, vysokoškolské menzy, školské jedálne internátnych škôl a kurzov, jedálne učňovského zariadenia a jedálne výchovni učňovského dorastu, jedálne zdravotníckych a sociálnych zariadení, ak nie je v nich oddelené stravovanie pracovníkov od stravovania ošetrovaných osôb.

ČASŤ IX
Záverečné ustanovenia

§ 20

O organizácii práce, o prevádzke závodných jedální a kantín, o vykonávaní kontroly a o právach a povinnostiach pracovníkov platia základné predpisy pre prácu závodov verejného stravovania,*) pokiaľ Ústredná rada odborov po dohode s Ministerstvom vnútorného obchodu neustanoví osobitnú úpravu.

§ 21

Platové (mzdové) pomery prevádzkových pracovníkov závodného stravovania sa spravujú predpismi platnými pre závodné stravovanie v príslušnom odvetví. Platové pomery administratívnych pracovníkov závodného stravovania sa spravujú úpravami Ministerstva vnútorného obchodu.**)

§ 22

(1) Zrušujú sa vyhláška vlády Československej socialistickej republiky a Ústrednej rady odborov č. 171/1960 Zb. o závodnom stravovaní a vyhláška Ústrednej rady odborov č. 31/1962 Zb., ktorou sa určujú spotrebné materiálové normy, ceny a finančné limity pre základné diétne jedlá v závodnom stravovaní.

(2) Pre závodné stravovanie platia primerane predpisy pre verejné stravovanie,*) pokiaľ vyhláška neustanovuje inak.

(3) Vláda môže spoločne s Ústrednou radou odborov upraviť odchylné ceny jedál uvedené v § 4 a priemerné ročné finančné limity uvedené v § 8 tejto vyhlášky.

§ 23

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. aprílom 1964.

Podpredseda ÚRO:

Pastyřík v. r.

Predseda vlády:

Lenárt v. r.

*) Vyhláška Ministerstva vnútorného obchodu č. 203/1959 Ú. 1. (Ú. v.), ktorou sa vydávajú základné predpisy pre prácu závodov verejného stravovania.

*) Vyhláška Ministerstva vnútorného obchodu č. 203/1959 Ú. 1. (Ú. v.), ktorou sa vydávajú základné predpisy pre prácu závodov verejného stravovania.

***) Úprava Ministerstva vnútorného obchodu č. 5/1964 (Vestník MVO) o úprave platových pomerov hospodársko-správnych pracovníkov v organizáciách štátneho obchodu.

*) Najmä sú to tieto predpisy:

Vyhláška Ministerstva vnútorného obchodu č. 203/1959 Ú. 1. (Ú. v.), ktorou sa vydávajú základné predpisy pre prácu závodov verejného stravovania.

Vyhláška Ministerstva vnútorného obchodu č. 132/1962 Zb. o normách nezavinených mánk v organizáciách vnútorného obchodu.

Vyhláška ministra vnútorného obchodu č. 165/1958 Ú. 1. (Ú. v.) o hmotnej zodpovednosti obchodných zamestnancov.

